

(יג) לא-תתַּגְעַ בָּזֶה קִידּוּסְקָוֵל יְפָקֵל אֹזֵנֶרֶת יְרֵה אַמְּדָבָמָה אַמְּדָאִישׁ לֹא יְחִיא בְּמִשְׁלֵךְ
הַיְּבֵל הַמָּה יַעֲלֵ בָּהָר:

רש"י שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק יג - יד

(2)

במשך היבל - כמשמעות היבול קול ארוך הוא סימן של סיכון והפסקת הקול, וכיון שנסתלק הם
רשאין לעלות:

היבל - הוא שופר של איל, שכן בערביא קורין לדכרא יובלא, ושופר של אילו של יח' יצחק היה:

רמב"ן שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק יג

(3)

(יג) במשך היבול המה יعلו בהר - הוא שופר של איל, ושופר אילו של יצחק היה (פרד"א לה).
לשון רש"י. ולא הבינו כי, כי אילו של יצחק עולה הקיריב אותו, והקרנים והטלפים הכל נשרפ
בעולות (זבחים מה ב'). אולי גבול הקב"ה עפר קרנו והחזירו למה שהיה. אבל לפי דעתו האגדה ההזו
יש לה סוד, ואמרו שהה הקול הואפחד יצחק,

גור אריה שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק יג

(4)

ושופר אילו של יצחק היה. פירוש, שאין השם יתברך משתמש בשופר של איל שהוא לבני
אדם, ולכן אמר שהוא שופר של אילו של יצחק, וזה השופר הוא קדוש מפני קדושת האיל, שנקרב
תחת יצחק. והרמב"ן הקשה על אגדה זאת (פרק דר"א פל"א) כי שופר של אילו של יצחק קרוב על
גביה המזבח, וצריך לומר שחזר הקב"ה בגבל את עפרו. אבל לפי דעתו אגדה יש לה סוד וכו'.

והרא"ם פירש דברי אגדה זאת שפירש הקרן ממוקם חבויה, ששוב אין ראוי להקטורה.

ולא הוועיל כלום, שם פירש מחייבים, ולא היה ראוי להקטורה, אם כן לא היה נקרב תחת יצחק, ומאי
חוшибות זה השופר של אילו של יצחק, כיון דפירש מן האיל. ועוד, וכי לא הם דברי פרקי ר"א
(פל"א) דказמר שם איל שנברא בין השמשות לא יצא ממנה דבר לבטלה; גידין של איל - נעשו ממנה
עשרה נימין של כינור דוד, שהיה מגן בהם. ערו של איל - איזור מתנו של אליו זכור לטוב. קרנו
של שמאל שתקע בו בהר סיני, שנאמר (פסוק יט) "וַיְהִי קָול הַשּׁוֹפֵר הַוְּלָר וְחַזָּק מַאֲדָ". קרנו של
ימין, וגידי, ועורו, כנגדי קנו ישראל מעלה עליונה אלהית. רק כל הדברים שזכרן, שופר של שמאל
ויש כל דבר אשר היה באיל קנו כנגדו מעלה עליונה אלהית. רק כל הדברים שזכיר אילו של
יצחק, שהרי בשביבלו נעשה, ותמונהו היה תחתיו. שאם היה הבדל ביניהם, כגון שבচৰত শনিৰ
הail נתן להם עשר, אף על גב בשביבלו נעשה, לא יאמר שהעשר הוא 'ail של יצחק', כיון
שאינם שווים. אבל דבר שנעשה בשביבלו ודוגמתו, ותמונהו נעשה תחתיו, הרי הוא למורי אותו
דבר, וכמו שפירש רש"י למלחה (בראשית כד, ס"ז) אצל "האהלה שרה אמו", כי הדבר שהוא דומה
לגמר, זה תחת זה, יאמר שהוא [ה] דבר בעצם.

ואני תמה על הרמב"ן ז"ל, וכי אדם בעולם שסובב שהוא השופר הזה, שיוציא ממנו הקול במתן
תורה, שופר טבעי, שמקשה על המדרש (ז"ל) שהקרנים של איל שהקיריב אברהם נשרפ, לא עליה
על דעת אחד מעולם. ולפיכך אף אם נשרפ האיל, לא נשרפ רק מה שרatoi לשריפה, אבל שאינו
ראוי לשריפה - לא נשרפ. ומפני כי האיל הזה הוא דבר שאינו בטבע במה שהוא נברא בין
המששות (אבות פ"ה מ"ו), והוא בלתי טבעי, שאילו היה דבר טבעי היה נברא בששת ימי בראשית
ואיל שנברא בין המששות גם כן היה שלא בטבע, רק אמר שופר של מתן תורה - שופר של
ail של יצחק, שלא יהיה לבטלה. נמצא כי היה שופר של מתן תורה שופר אילו של יצחק. אמנם
עיקר דבר האיל שנברא בין המששות, איך היה בא תמורה יצחק, איך הדברים מקשורים
ומסתודרים, אין כאן מקום להאריך, רק שתבין דברי חכמים שאמרו שהה שופר ail של יצחק. אך
קשה מאד הינה שלימה בכתב לכמו אלו הדברים העמוקים, רק יוסף חכמה ודעת:

(5)

(יב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יְהֻעָד בְּעֵינֶךָ עַל־הַנֵּר וְעַל־אַמְתָּחָר כֹּל אֲשֶׁר תָּאֹمֶר
אֱלֹהִים שְׂהָה שָׁמַע בְּקָلָה קַי בְּצָלָק יְקָנָא לְגַדְרָעָן:

בראשית פרשת וירא פרק כב פסוק ב - ג

(6)

(ב) וַיֹּאמֶר קְח־זֹא אֶת־בְּנֵל אֶת־יִחִידָה אֲשֶׁר־אֶפְטָק אֶת־אַצְפָּק וְלֹר־לֹא אֶל־אָרֶץ כְּמַרְיָה
וּפְעַלְהוּ שֶׁמֶת לְעָלָה עַל אַפְדָּה הַכְּלִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים:

בראשית פרשת וירא פרק כב פסוק יב - יג

(7)

(יב) וַיֹּאמֶר אֶל־תְּשִׁלֵּח יְדֶךָ אֶל־הַנֵּר וְאֶל־תְּגַעֵש לְזַהֲרָה קַי מְאוֹמָה קַי עַתָּה זְדַעַתִּי קִידְגָּא
אֱלֹהִים אֲפָה וְלֹא פְשָׁכָת אֶת־בְּנֵי אֶת־יִחִידָה מִמְּפֵן:

בראשית פרשת וירא פרק כב פסוק יז - יח

(8)

(יז) קִידְגָּרָה אַבְרָהָם וְפָרָתָה אֶרְפָּה אֶת־זָרָעָל כְּכֹכְבִּי הַשְׁמָמִים וְכָהָל אֲשֶׁר עַל־שְׁפָת
תְּגָם וְיִרְשָׁ זָרָעָל אֶת־שַׁעַר אִיבָּיו:

רש"י בראשית פרשת וירא פרק כב פסוק יז

(9)

(יז) ברך אברך - אחות לאבּי ו אחות לבּן:

מאמרי פחד יצחק

(10)

חוינו כמה פעמים על היסוד, שיש מיחסים אותו למחרי"ל דיסקין (ויש מיחסים אותו לגдол אחר). כשנចטוה אברהם להעלות את יצחק לא שאל שאלות או סתיירות, ורק אחרי שנאמר לו "אל תשלה ידך אל הנער", אז הקשה ואמר "אפרש לך את שיחתי. אתה מול אמרת לי, כי ביצחק יקרה לך זרע, והיום אתה אומר 'קח את בנך'"¹³. היו אלו שאמרו שטעם מניעת שאלת אברהם בשעת הציווי היה, מפני שהוא היה שאלת הנגעת למעשה, ושאלתו כזו נראית כמתוכחה על עצם הציווי, ואילו כשהנאמר לו "אל תשלה ידך" כבר לא הייתה הנגעת למעשה, והוא היה מותר לו לשאול, כדי להבין דרכי ההשגה. והוא גdotsים שמתוח ביקורת על גישה זו באמור "או דאס הייסט אונגעטיאן אברהם מיט אונזערע קאפאטטעס" (שותה דומה להלביש את אברהם במעילים שלנו). אצל אברהם לא היה שיק כל ה"זהה-אמיןא" של "זיך דינגען" (להתמקה).

כתשובה לשאלת הנ"ל ביאר המהרי"ל דיסקין שהביס היחיד
שמותר להקשות קושيا בתורה היא רק כאשר עצם הקושיה נעשה
גוף וחפצא של תורה. אבל לו יצויר היכי-חמצוי שתואר קושיא
מחוץ לתורה - אוי באמת היה אסור להקשות קושיות. וכאשר נצווה
אברהם "העלחו", היהה לו קושיא עצומה וסתירה מצוויי אחר. מניין
לו הרשות להקשות על דברי הקב"ה ורצוינו אלא שבשעה שנאמר
לו "אל תשלח ידך", ירדה לעולם אחת מהמצוות שהتورה נדרשת
בזה: "שני כתובים המכחישים זה את זה, ובא כתוב השלישי והכريع
ביניהם". וירד אז הכתוב השלישי "אל תשלח ידך אל הנער". מעתה
קושיא על הסתירה שבין הכתובים, קושיא של תורה היא, שזו היא
מדעה שהتورה נדרשת בה, להקשות בין כתובים הסותרים זה את זה
איסתכל באורייתא וברא עולם. מה שנמצא באורייתא, נמצא
המקביל לו בעולם. שם שבתורה יש עניין של שני כתובים
המכחישים זה את זה, וכתווב שלישי מכريع ביניהם, כך גם בעולם
הנפשות דאות נסת ישראל הולך ונבנה הוא הבניין בסדר זה, אברהם
- מדתו האהבה; יצחק - מדתו היראה, והן שתי מdzות המכחישות
זו את זו. שהרי אין אתה מוצא אהבה במקום יראה ויראה במקום
אהבה אלא במדת הקב"ה בלבד¹⁴. רק בעבודת השם יתכןיחס של
אהבה ויראה קלועים ושלובים זה בזו. והוא היא מדתו של יעקב,
אשר הוא הכתוב השלישי המכريع בין מדותיהם אברהם ו יצחק.
ועל יעקב נאמר "איש תם". מדתו היא גם אהבה וגם יראה. או כפי
שנזכר בלשון קדמוני קדמוניים על יעקב אבינו שאומר "היהתי ביום
אכלני חורב וקרח בלילה"¹⁵ הינו חום-חורב פועל התפשטות, וקור
פועל התכווצות. כך, גם בכוחות הנפש: אהבה היא תנועת הנפש של
התפשטות, ויראה של התכווצות - ויעקב אמר שהוא נתון גם לאהבה
גם ליראה, גם לחום גם לקור.

ו. מעתה דעת לבנון נקל שכך נאה וכך יאה שבשעה שנתגלה
הכתוב השלישי בתורה (אל תשלח ידך)¹⁶, באותו מעמד נתגלה גם
הבשורה על לידת יעקב כי ברך אברהם וכוי' פירש רשי' אחת לאב
ואחת לבן) שהוא בבחינת הכתוב השלישי המכريع בין מדותיהם של
אברהם ו יצחק.

ועכשיו מגיעים אנו לסיום דבריו של המהרי"ל: וזהי באמת
גודל זכות העקידה (לא בעצם ה"קונץ" של נוכנות להקריב את

בנו) העקידה היא
במובן ידוע העניש של נסת ישראל. שלולא "אל תשלח" לא היה
המשך לזרע אברהם דחינו ישראל, ובגלל "אל תשלח" אנו קיימים
בעולם. ופעולותיו של אברהם בשעת העקידה אינם בגדר מעשים
טובים במרקחה מסויים, שהודות להם וכח לשכר. אלא שפעולותיו
של אברהם בעקידה הם מעשים בתחום יצירת ישראל,